

Na vyzvání v ten čas úřadujícího stěného představenstva p. F. Antonína Kljedy a panův radních Josefa Kamouze, Josefa Jouglička uvážal jsem se k dalšímu vedení zápisek do této Památné knihy obce Trčické já Josef Dalimil Benel, rodilý Pražan, bývalý úředník při severní dráze, nyní na odpočinku v zdejší počestné Obci žijící. A poněvadž z předu jmenovaní letopisec zástavku zapisování rokem 1836 učinil, tudý já od téhož samého leta dále pokračuji.

Ričíce se přísně ke úřadního spisu pod názvem „Samospráva obce“ v šestém oddělení od stránky 166 do 172 o vedení Památné knihy nařizení, započinám ve jménu a pomoci Jana Taha v měsíci listopadu 1866.

1836
Korunování
Krále a Královny
České.

Téhož roku dne 7. září byl v staroslavné Praze v hlavním chrámu Páně u svatého Víta za Krále Českého slavně korunován Ferdinand první císař Rakouský, jenž po svém dne 2. března 1835 zemřelém panu otcí císařem Františkem prvním co Koruně princi a nástupce trůnu dne 14. téhož června 1835 ode všech Stavů celého mocnářství slyb věrnosti sobě ve Vídni složití dal, úplně ve vládnutí nastoupil. Od téhož Krále Ferdinanda nám Čechům toho jména pátý se Národ Český na vše dobře těšil, pročť jemu na dale jméno „Dobrotivý“ přirčknuto bylo, neb přední Králové tímž jménem nazváni jenž 4 byli od roku 1525 počínajíc, vždy České zemi se zle vedlo.

Choť Jeho Milosti Krále Marie Anna Scera po zemřelém Králi Sardinském Victorem Emanuelem byla nato dne 12. téhož září v témž samém chrámu za Královnu Českou slavně korunována.

Mor' neb Čupla
více zruřil.

V tom samém čase zruřil mor', neb jak se ona nemoc cholera, nazvala po bruhy v Čechách, tak že za 7 měsíců 100,000 mladých i starých lidí obětí se stalo.

Slavnost narození
od Slaviu českých ku
slavnosti korunovace
uspořádání

Slavnost neb Vrchnosti vesky k zvolení této korunovaci slavnosti uspořádali Narození slavnost jenž se vykonavala u Prahy za Karlinem na obouh prostranstvi domu Vyslouzilecu dne 16 toho září, při kteréžto slavnosti Jeho Milosti Král i Královna s celým dvorem přítomni byli.

Slavnost tato pozůstavala v tom, že všech 16 ti kraje v nichž země česká rozdělena byla představil se každý kraj se svým přímyslem a plodinami v největší okrase, každý kraj vypravil a představil svou Nevěstu které na památku Korunovace dvě ste zlatých stříbra neb pět set zlatých šajnu * složeno bylo.

Slavnostní
pochod kraje
Rakovnického.

Kraj Rakovnický zúčastnil se též na této slavnosti v následujícím pořádku. V určité den totiž dne 16. toho září o sedmé hodině ráni Strahovskou bránou v kročil muž černě oděný nesa v ruce prapore kraje Rakovnického, jemuž po boku tři úředníci kračeli. Za nimi šlo osm hudebníků oděni černými kazajky, bílými kalhoty, na hlavě černý široký klobouky s modrými pentlemi - veselou hudbu provozující. Hudebníkům vzápětí kračela nevěsta Růžena Merhautová s ženichem Janem Janznerem oba z Rakovníka obklopeni 4 mi družbami a tolikoz družkami, spolu kračeli rošičově snoubencu a svadební hoste na počet šeset mužů a deset žen.

Za nimi následoval dvouspřezní vůz věnci okrašený na kterém svadební věno Nevěstině naloženo bylo. Opět následuje dva Rychtářé na osedlaných koni, úřední pravo, v rukouh nesou, za nimi dvouspřezní vůz s hudebníky, opět vůz věnci okrašený na němž ženi s cepi a podavkami přimě věnou písen prospěvujíce. Opět dva okrašené vozy na nichž mladý mužové co mlatici s cepami, nato čtyřspřezní letní vůz na němž Mandele uměle

* šajny - papírové peníze rakouské měny, které obíhaly od 1811; později se tak nazývaly i měděné krejcarové mince; byly staženy z oběhu 1858. (encyklopedie.uzensum)

14.
nalozeni byli co ukazka Sokonali zne, nacez opet sva Rych-
tari na obrašlených koni s pravem v rukou zavirku činili.
Odevo mužiu byl černý soukený kabát s dlouhými šosi, kalmo a
u kapec modrými šňurvy obšité knoflíky od límce až na konec
přednic hustě obsazený, staročeskou vestu čili punt ze šuskami
též modrými šňurami olemovanou, krátké kalhoty, bílé punčochy
střevíce s přeskami, široké černě opentlené klobouky.

Staročeský kroj
čili odevo bít
slavnosti.

Nakládna
tuto slavnost.

Na tento slavnostní pochod vešel naklád celý kraj, obec Trátkova
též také připlacela vi se lojista než ale mnoholi nemožno
pro dlouhost let posud žijícímu bývalému Rychtáři učiti.
Dořadatelem všeho toho byl Krávkovlatský vrchní pán p.
Rosmeisl a z Rychtářů jenž nadřícený pochod do Prahy dopro-
vazeli byli „ p. F. Matej Martin z Konic, Slabý Antonín z
Kralup, Pauzner Jan z Troum, Plitzka Jan z Drinova,
Karthan Václav z Dobřinova, Vaňka Antonín z Tmaně,
Hlejša Jan z Malinova a Žensček František z Ouholiček.
Okolo 9 té hodiny přijel J. M. Král i Královna s celým dvorem
i s jinými cizími Králi, knížaty a Vyslanci na glae za Karlem
kež pro tito vzácné hoste z vyšena Bueova připravena byla,
a tu nastalo všem krajům jednému z druhým volně okolo
jiti a jeti což až do třech hodin s poleďne trvalo, začez
Jeho Milosti Král a ostatní vysoky hoste nelíceně svou radost
a pochvalu všeho toho co viděly na jevo dali a ku královské
hostině ošjely ~

Slavnostní
hostina pro
všechny kraje

Těž i pro všechny kraje bylo obstaráno by slavnostně pohostění
byli, hojnost pečeni všeho druhu a srubeže se každému
posdalo, hojnost chlebu a housek, což sobřého piva: toho
se i nepovoláným hostům hojnost dostalo, každý kraj měl
své vykázané místo kde k hostině zasedl ~

1829, 37, 38,
39, 40 a 41.
ve výměrování

Co je v tuto uvedených letech až do roku 1841 v Obci zřejmě ucelo,
nebo jaká ovada byla nemožno jistotou sem vepsati než toliko
že v roce 1841 přijela z Prahy císařská komise pán Tožef Vetter
cís. král. zeměměřic (Geometr.) a pán Tožef Malý cís. král. kata-
stralni adjunkt k měření zdejších gruntů, a to ukázalo že
stará Tožefínská výměra za své vezme ~

1842

Rok tento byl velesuchý, obilí, ovoce a zemčat urodilo se shromě,
však obilí bylo zrna jadrného, moučnatého; na píce, seně a
otavě byl nedostatek veliký, a tím nastala velká trápa,
jeden Strych Pšenice toho roku byl za 20 zlatých stříbra ~

rozepře mezi z. p.
pánem Novostran,
pánem a Obci
Přítickou,
a jí zasláné
rozhočnutí.

Na obžalobu velebného p. p. faráře Antonína Graba u cís.
král. krajského úřadu že Obec Příticka neodesílá jízdných
příležitostí pro katechetu k vyučování v náboženství, došlo
v měsíci června následující rozhočnutí a zni slovně takto:

Odmrštující rozhočnutí c. k.
krajského úřadu od 17 dubna
1842 A^o 3381. přez stížnost novo-
strašického faráře skrze neodesí-
láním jízdných příležitostí pro
katechetu k vyučování v nábo-
ženství z obce Přítické.

ad A^o E 776. pol.

Obci Přítické.

Přez stížnost Novostrášeického pána faráře skrze neodesílání
jízdných příležitostí pro katechetu z tamní obce veleslavný
c. k. krajský úřad vysokým sesláním od 17 dubna 1842 A^o =
3381. as v těchto slovech rozpočl: „Telikoz se skrze pojištění
a obstarání vyučování v náboženství ve filiálních triviál-
ních školách s vysokým Dekretem Svorské Komisei na-
středem od 17 dubna 1842 Horní číslo 2514 vynesené a

* zemčata - brambory
strych - stará dutá míra (15 litrů). Užívána pro obilí (a též jako plošná, stejné velikosti jako korec nebo jitro = 0,285 ha).
katecheta - kněz nebo laik určený k výuce náboženství na školách.

s vys. guberniálním nařízením od 21. června 1824 č. 13.755 a
30.517 prohlášené nejvyšší kabinetní psaní od 4 dubna 1824 také
vyjádřuje, aby se jen tenkrát, když farář samotný, nedůživý
aneb obstarlý, a také v tom pádu, když se mu to právem
za povinnost blabst může, jeho příjmy ale nestačejí, aby
sám koně svízel aneb pro sebe a také pro kaplana zjednal,
alespon v zimě aneb při ostatně špatném povětří nebo
libbrát tyho dne pro něho s vozem posílalo, tuto uvedené
okolnosti se ale u Novostrašického faráře, který se své
fasse za služby Boží od Trčického filiálního kostela 40 zř.
na lakticiných . . . . 3 zř 40 fr

za služby Boží o velikých svátcích v Trčicku jmenem
a za své založené mše . . . . 1 zř 3 fr
táhne, a jeho hospodářství 82 jiter 598 □ 0 polností
6 jiter 796 □ 0 luk
2 jitra 1305 □ 0 pastvišť a
3 jitra 407 □ 0 prorostlin

obnaší, — neshledávají, a Saleji obec Trčická k podvolení
v Sobotě v tomto ohledu na žádný pád se poknouti nedala:
tak se ta ^{*} velebného knížečci arcibiskupského vikariátu u velb.
kníž. arcib. konsistoře zadaná a odtamtud na c. n. krajský auřad
k vyšetření zasláná žádost jmenovaného faráře v souucení
obci Trčické k Sostavování dotčených jízdných příležitostí tím
méně zplnití může, poněvadž od něho zavedené propachtování
farních gruntů a vyžvižení konských potahů sousecum
obce Trčické, kteří po jeho předchudemí někdy z Sobré vůle
jízdnou příležitost pro katechetu Sostavovali, Socela žádný
závazek neukládá a za jeho Suchovních předků nikdy nějaký
rozpach vzbuzen nebyl, ~

Od auřadu v Krušovicích 28. května 1842. Flehendorf m. p.

guberniální nařízení - nařízení zemské vlády (encyklopedie Universum)

fasse - jest zvlášť v Čechách zdomácnělý výraz pro přiznání jmění, příjmů nebo důchodů k účelům různým, jmenovitě berním. (Ottova encyklopedie)

Lakticie - jsou potraviny poště ze zvířat (mléko, máslo, sýr, vejce), nikoliv však jejich maso. (Ottova encyklopedie)

jitro = 0,285 ha (encyklopedie Universum)

konsistoř - jest poradní sbor, jehož papež a biskupové užívají v záležitostech správy církevní. (Ottova encyklopedie)

pacht - forma nájmu určité věci, kt. vyžaduje další zpracování - zejm. zeměděl. pozemků. (encyklopedie Universum)

1843.

Rok tento byl na obilí, ovoci, zemědělat a píce velmi úrodný, neb zima byla stála a mírná, tyž rok měl na jaře dosti přiměřeného tepla a patřící vlahy ~

1844.

Rok tento byl méně úrodný na obilí a ovoce, tento rok byl studený a mokvý, tudý i zrna obilni nebylo tak sygné, na melně a zdravé jako v loni, slámy, sena, otavy a jiných trav bylo dosti až na mnohých místech zice se zkazila ~

1845.

Tuha zima
převoděn v Čechách
a znamenita pomoc
Něšťastným od
obce Fráňské poda
ná ~

Toho roku napadlo mnoho sněhu když tuha zima nasledovala která až do 28. tého března sobržela. Prst Janě se tentokrát mocně dotekl naší milé České země že každého člověka vzalén jsa ode Prahy neb od plinoucích řek, Tesný pocit a tesknota svýrala vidouc neb slyšíc o hrugoplném něšťesti které milý Bůh dopustitě vůčil, neboť na hod Boží Velikonoční dne 23 března rano byl ještě veliký mráz, začěz se pro jakousi památku po Čechách na ledě velikonoční svěcený beranek ležběž při tuobě užival. Vpoledne nastala obleva, — a večer na hod Boží počalo pršet — přšelo neustale po 4 dni. Staré příslovi pravi: „mnoho sněhu malo vody“, ale tentokrát to byl hrůby omyl, sněh při šestí tajil, teplo nastalo velké, a řeka Vltava mimo jiných řek vystoupila ze svého običejného lože a míry Svá sáhy a svá strevice do dne 28. tého března ~ V Drazze bylo 114 ulic vytopemých a ledem zátarasěních, 1.657 rodin v počtu 7.553 duší muselo své přibytby opustit a jinde po městě outočistě hledati nemáje ničeho krom nějaké peřině a bochanek chleba sebou, vše ostatni museli zanechati a odevzdati se vůle a ochrání Boží ~ Co mimo Prahy okolo jiných řek za něšťesti bylo nemožno popsatí. V takovémto něšťesti, v biobě a v nedostatku zotavenin

* sáh - stará míra délková, původně délka vodorovného rozpětí ramen dorostlého muže od špiček prstů ruky jedné ke špičkám ruky druhé, a dělila se na 6 stop po 12 palcích V Rakousku až do zavedení soustavy metrické r. 1875 měřil sáh zvaný vídeňský 1,8965 m a sáh čtverečný byl i mírou plošnou a obsahoval 36 čtv. stop.

13.
Obyvateľum dostala se pomoc rychla tím způsobem: Od cis. král.
zemského Gubernium došlo na všechny jiné úřady nařízení aby v
těchah v každé obci kterou ona nešťastí nedostihlo, možné almužně
na obilí, chleby a penězi zbyraní byli.

Almužna. Obec Pítkova též znamenitý příspěvek ochotně udělila na obilí i
na penězi, než tehdejší Rychtář Jozef Sailer nepamátuje se na množ,
stvi této almužni než praví: že po poseléných všech nešťastných
odeslal se zbytek přebývajících peněz na každé panství na zpět, a
tak se panství Krušo vickému 280 zl. str. vratilo, a sl. úřad ten
uznal oně peníze na dostavení trestního domu jenž se v Rakovnice
stavěl věnovati, k čemuž Rychtářove přivolení chtěj, nechť dali ~

Toto roku
úroda

Toto roku byla za příčinou prodloužené zimy úroda prostřední,
pšenice byla za 8 zl. 48 str., ječmen za 4 zl. 13 str., žito za 7 zl. 24 str.
ovoce, sena a otavy též velmi mála ~

1846.

Rok tento byl velmi úrodný jak na obilí, ovoce, píce a zeměčata, však

1847 mý
srahota.

rok byl vele suchý a vrahý v zdejším okolí však prostředně úrod-
ný. Toto roku byla pšenice za 16 zl. str., ovoce jakož i píce a zeměčat
bylo prostředně ~

Volení jiného
Rychtáře.

Toto samého roku poděkoval se z Rychtářské povinnosti své
Jozef Sailer gruntovník z čísla 38, kteroužto službu plných
14 let vykonával. Na jeho místo zvolen byl Frantsěk
Somol v zdejším obci z čísla desátého ~

1848.

Rok tento byl úrodný jak máv obilí, tak ovoce, píci i žemčata, než ale cena obilní snížela od roku předešlého, po žních spadlo pšenici 3 zl

Učelení svob.
sy občanské.

Toto samého roku 11.ého března Řáčil Jeho Milosti Král náš Ferdinand Dobrotivý Císař Rakouský, vyzvihnouti v celém mocnářství úřady Cenzurní, a Řáčil vysloviti že „Každý Rakouský občan má právo vysloviti a uveřejniti myšlenky své slovem, písmem a tiskem“. a tímto milostivím Prohlášením stalo se v celý České zemi, jakož i v celém mocnářství Rakouském všeobecné hnutí a veselost, pak

15. tý. března.

nato dne 15.ého března Řáčil J. M. Král učeliti svobodu všem Národům Rakouským pod názvem „Konstituce“, to jest každý star obdržel úplnou volnost v záležitosti politický, občanské a církevní. Nejvíce se obrátil zřetel na star rolnický, by ze své podanosti a roboty kterou věky soužen byl, vyvážnouti jemu možné bylo.

17. tý. března.

A poněvadž této Jané svobodě Rolník Český porozuměl neváhal v tom samém okamžiku všemi bránami do staroslavné Prahy se hrnouti, kde dne 17.ého března ve Svato václavských lázní u přítomnosti tisíců lidí voleni byli mužové jiníž se důvěra dala by i hned za opravu zemského řádu všeobecná žádost vyhotovena, a u vši vážnosti a ponížnosti k trunu J. M. Krále a Císaře našeho do sídelního města Vídně Sonešena a předána byla.

Obsah žádosti
nebo petice
České země.

Nastalo hned rokování a žádost vyhotovila se mimo napřed patřičné prosby a uváhy takto:

1. Aby utužen a pojištěn svazek mezi zeměmi k české koruně náležejícími Čechy, Moravou a Slezskem, a ty aby zastavány byli od sněmu, každého roku buď v českém nebo v moravském hlavním městě shromážděného.
2. Aby tyto země administrativně spojeny byli a z hospoděné politické, právní a finanční centralní úřady aby se v Praze pro ně zavedly.

3. Aby stavovské zřízení v království doplněno bylo svobodně volenými vyslanci všech měst a okresu venkovských.
4. Aby byla úplná rovnost české národnosti s německou ve všech českých zemích, školách i úřadech.
5. Uspořádání soudnictví: vyžebuzení privilegovaných soudů, zavedením neodvislých okresních úřadů veřejným ústním jednáním.
6. Všeobecné vykoupění z roboty a jiných urbárních povinností, vyžebuzení poddanosti, stejné postavení gruntovní majetnosti z ohledu práva a břemena; bezvýměnečná závaznost k stavu vojenskému losování a co možná nejvíce než 4 letou službou.
7. Aby byli zavedeny městské a vesnické obce, a ty aby spravovány byly od svobodně volených municipálních a komunálních úřadů. ^[Somacím] _[obecních]
8. Aby se úřady obsazovaly Somacím lidem, majícím stejně s konalou znamost obou v zemi franujícími jazyku.
9. Svoboda tisku s repressivními zákony proti nadužívání.
10. Aby tabakovní a kolkovní zákony byli opraveny a potravní saz zrušena.
11. Svobodné právo, shromážďovat se a zasívat přípisy, svatost tajemství dopisů, pojištění osoby proti zatknutí bez předsouzení soudního uznání aneb dostižení zločinu.
12. Úplnou svobodu všech náboženských vyznání.

Zavírka petice.

Cit národní, hrdost pro vlast i pro svého krále uslechtuje národa, činí jej nepřemožitelným nepříteli každému, buď z západu nebo od východu; vše s Bohem, císařem a králem naším, takové jest heslo naše v svatém nadšení. Král a Jan náš vidí věrna srdce naše, Král a Jan náš nehorší se pro svobodu slova, bylot' míněno věrně, upřímně a neukrytě; v celé té Sávěře občaného srdce pravíme: Jinak učiniti jsme nemohli !!

19. března

po vyhotovení a všeobecném shvalení této žádosti byli voleni

služebníci neb vyslanci (.Deputace.) kteří žádost tu k trůnu Jeho M. podatí měli; byli to mužové vši slávně hodny na počít 16 ze všech tříd stavu a hodnosti, načež dne 19.ého března v 6 hodin rano slavnou mši svatou četl Jeho Osvicenosti a Arcibiskup Pražský p.p. Alois Josef Šrenk při četné asistenci u sochy svatého Václava na Kanském trhu prose Boha a našeho knížete českého svatého Václava za zdar a požehnaní v naší milé české zemi, a aby spravedlivá a pravá žádaná věc šťastně vyřízení se neminula.

Do skončení oných slavných služeb Božích ubírali se oni Vyslanci s nadřčenou žádostí doprovázení od veškerého velebného Duchovenstva Pražského jemuž J. P. p. Arcibiskup v jeho plném ornatě a vele byl ku nádraží pražskému; též doprovázely tyto Vyslanci všechny sbory ozbrojených měšťanů, řemeslnické porádky, akademická legie, při kterýchto průvodu literární spolky ziseň starořeskou svatým lyrickým v českém uvedenou „*Hospodine pomiluj nás*“ slavně zpěvovaly, též se neopomenulo na všech věžích Pražských chrámu oběti až do 8 mi hodin všemi zvoni zvoniti, když v tu hodinu Vyslanci po železnici k Vídni odjížděly, načež z tisíc a tisíců ust. lidu shromážděného se slovem „*s Bohem*“ je doprovázelo.

Česky Vyslanci
před Krále našeho
předpřistěni
dne 22. března.

Dne 22.ého března byli Vyslanci český před Jeho Milosti Krále a císaře našeho předpřistěni jak se říká „u audijence“, kdyžto jich velmi laskavě uvítal a srdečně k nim promluvil v českém jazyku takto: „Vítám Vás milí češi, příchod Vás mě srdečně těší, vůlí svou císařskou Vám zjevit skrz Vašeho krajana ministra presidenta Kolovrata“. Do těchto slov Račil Jeho Milosti onu žádost české země blahoskloně přijmouti, a po mnohem oslovení jednotlivých osob z tétož Vyslanství Račil jich milostvě propustiti. Do skončené audijence odebrali se

k pánu štatnímu ministru hraběti Kolovratovi ku Salši rozmlívě
o potřebach zemských, načež ož do dne 26. toho března ve Vídni počkaly
kde jim písemně nejvyšší vůle J. M. císaře a krále nášeho podána byla
v ten smysl: „že k trunu císařskému mají všechny žádosti a prosby
neobmezený přístup, a o potřebach zemských že volno jest se na
sněmých zemských o to poračiti“.

Navrat
poslanců
čili Deputace

Touto milostivou Královskou odpovědí vratili se naši milí Vyslanci
co Prahy spět, a jest-li že slavnostně doprovázeni byli na cestu do
Vídne, ještě slavnější bylo jich uvítání k. s. opět od Jeho Psvícenosti
knížete Arcibiskupa Pražského který jich se vším velebním Suchovenstvem
a vysokých hodností pániv v neubrání očekával, uvítání byli.

Požehnáním Apostolským od Arcipastíře nášeho na cestu propuštěním
opět tím požehnáním přijati kráčel onen slavný průvod opět
na honský trh ku soše svatého Václava kdež od velebného Suchoven-
stva slavně Te Deum laudamus (Tebe Bože chválíme.) odzpíváno bylo,
pak následovali modlitby za milovaného země pána nášeho, a za odvrácení
všeho zlého od vlasti naší.

Druhá petice
na štatního mi-
nistra p. p. hraběte
Kolovrata.

Do skončení církevního obřadu učinil arcipastír apoštolské požehnání, a
královská odpověď byla u přítomnosti tisíců a tisíců lidí jak v českém tak
v německém jazyku prohlášena; a však toho žel neshledala se k spokojenosti
u Národa českého a muselo se k zhotovení druhé petice čili žádosti přikročit v ten
smysl „že ona žádost J. M. Králi podána jest spravedlivá, a že jest ona žádost
vůle a hlas Národa, kterýžto hlas co hlas Boží sčten býti musí, a aby
bez prodloužení ona podána žádost Nejvyššího uznání a potvrzení dostala.
Bylo pak po zhotovení žádosti jenž se stalo v Staroměstské radnici za
předsedníka Doctora Štrobacha jiné Vyslanstvo voleno, a k se s pomocí
pána toho dne 31. března u vši tichosti opět do Vídne odebrali.

Příčinou nezdařeného prvního vyřízení u Jeho Císařské Milosti byla
jest vrchnost vládní, a v naší milé české zemi s namí žijící Němci
kterému se ne na právech, ne na vyvínu důševním i hmotným
od nás nikdy příkor neb překážka nečinila, nýbrž naopak.

Vyslanci u štatního
ministra po druhé.

Dne prvního dubna hned jak český poslanci do Vídne přijeli byli

Vyřízení Sruhého
Vyslanství.

i hned od císařského prvního ministra p. p. hraběte Kolovrata o před-
stavení se jemu laskavě obeslaní, což oni i učinili, a opět s ním se
o záležitostech zemi české radili; trvalo to deset dní než se naši Vyslanci
spět navratili totiž dne 11 tého dubna a nejvyšší vůle a nařízení J. M.
Císaře a Krále bylo toto: „By sobě Národ český volyl zastupce by všech-
ny stráž obyvatelstva na budoucích sněmích zemských zastoupeni
byli; město Praha by volila takých dváct zastupců, venkovská
města která 4.000 duší čítá jednoho zastupce, a tiž města která 8
tisíc duší čítá dva zastupce, vysoké školy po jednom zastupci;
Vikariati a zastoupeni všech stráž obyvatelstva českého, po dvou
zastupcích „ ~

Toto milostivé Královské nařízení bylo v Praze na staroměstském náměstí
od měšťanosti Doctora Ant. Strobacha veřejně čteno, a po vši zemi
české otisknuté rozesláno, též bylo toho večera na počest J. M. Krále
slavně město Praha osvětleno a procházelo se hudbami a rozžatými
pohodněmi po městě, venkovská města takéž slavily ~

Sněm český se nesešel
nybříž ustanoven sněm
všeoobecný říše Rakouské.

Dle nejvyššího Královského nařízení aby dříve sněm zemský se sešel,
vil a v poradě vzal co na všeobecnym sněmu říše Rakouské ku blahu a
prosperu zemi české vyjednavat bude, činili se v Praze hned velké
porady od mužů jenž v našem Národu za schopné k tomu veliběmu
silu uznáni byli, totiž také porady kdyby měl býti volen za poslance
do zemského českého sněmu, a které záležitosti na všeobecnym říšském
sněmu ze strany zemi české vyjednavané býti mají; než ale za příčinou
negržně a divných přeludních obrazů do budoucnosti jenž sobě s námi
že žijící Němci a Šlechtic představen, uchozila se vláda ve Vídni
toho prostředku že vůbec v zemích rakouských sněmi zemské zastavila,
a všeobecný říšský sněm ke dni 22 tého července 1848 do Vídne vyosála.
Poslanci český též se na sněm vídeňský dostavili a tak po udlynutých
dvě stě let se v Rakousku zase jedenkrát sněm zahájil.

Poslanec kraje
Rakovnického.

Za zastupce vili poslance kraje Rakovnického byl vyvolen a spolu
též na sněm vídeňský poslan pan Jozef Král lékař v Rakovnici ~

Obzornici
všeho co českého.

Nepravist a zašti proti nám i proti všemu co českého rozmakala se toho žel
kajelym Snem ze strani Němcu nám svobody politické nepřije, osorování
na vsích místech, utrhaní nám na cti, přezřekvano i udáváctvo falešně
neskázelo a přivedlo se tak Saleko že dne 12 tého verona druhý svátek svato-
Sušni go skončených slovanských slujeb božích (na horském trhu w sochy
svatováclavské obyvanych) okolo polečne se strhla krvavá svážka mezi
vojskem cisařským a beze zbraním obyvatelstvem Pražským.

Byli to strastni Snove až do 17 tého verona, go Praze v ulicích střílelo voj-
sko na lid, lid trhal. Stážení v ulicích kudy vojsko tahnulo by jemuces,
tu neshuznou učiniti mohly, hlavní ulice se dřivim a všelijakym som-
cim nadržim tarasily by vojsko vejiti nemohlo, vojsko mnohymí uli-
cemí tahnoucí střílelo do oker kde koho w okna stati videlo, z šel neb
z kanonu střílelo se v ulicích kde zatarasino bylo, na všech věžích Pražských
chrámu zvonilo se velikými zvoni na gozlach aby se lid venkovský ku
branění města Prahy sešel a zbraněmi dostavil; Nežřátele naši zase
vypřavili rychlé posly své na kolik mil kolmo Prahy s nařizením aby
venkovská města a vesnice od obyvatelu opuštění nebyli, že pryj táhne-
sila luzy Pražské by venkovana olouzili a snad i vraždili —, lid ven-
kovský nevěda co činit má nařikal v tu truchlivou sobu.

Mnohý z obyvatelu Pražských pro svobodu padl; těch těch pro svobodu
vraždil, než ale náš milý ochranec a knize český svatý Václav moci
svou chránil nás předie tak, že škáza nebyla tak veliká, a nežřátele
naši stali se touto nepravostí velice zokořeni.

Vten čas neb oných šest dne co srdžka ta trvala, vystřílelo se ze strani
vojenské 170 kuli z šel, 118 kartáčů, 110 granatu, 441 puškových ran, a
dvě gumy (zubavky) kterými miljní w staromostovské bráni zapaleni byli
a tímto ohněm který se hasit nsměl všemu konec učiněn.

Snem říský
přeložen z Rakous
do Moravi.

Za přičinou krvavých nepokoju v měsici říjnu i ve Vídni vypublých
byl všeobecný říský sněm od J. M. Cisaře a Krále do naši sestersky
Moravi do města Kroměříže přeložen ke dni 15 tého listopadu
téhož roku, a tu že naši český i vůbec slovansky vyslanci se

čítali a viděli na české země poraly reprodukce naše zemské zabitosti
v přísnou porádku a opravu brati majíce na zřetely „Vlády že jsou pomí-
jející, Národové však že trvají věčně.“

Cisár a Král Ferdinand
Sobrotivý odřekl se pán-
vání.

Pro samé nedorozumnění jak v Národech Rakouských tak i v samé císařské
královské Rodině z politických ohledu pošlych, odřekl se náš Sobrotivý Král
a cisár Ferdinand panování svého, a přenesl jej na nejjasnějšího bratra
Františka Karla arciknížete Rakouského, on ale také trinu se od-
řekl přenešené neb odevzkané jest panování na syna jeho arciknížete
rakouského Františka Josefa Karla narozeného dne 18. srpna 1830.
Lož se stalo v Olomúci na Moravi dne 2 ho prosince 1848.

Volba jiného
Rychtáře v zdejší
obci

Do desíti měsícním vykonání rychtářské povinnosti očekával se
František Somol, a zaň nastoupil nově volený Josef Kořán gruntov-
ník z čísla 11, počet vedoucím neb obecním František Dikast z čísla 3. a
Vojtěch Elznic gruntovník z čísla 17 končelem.

1849.

Základní právo
zemské.

Toho roku stali se jak ve vládním tak i v zemském řízení
velké převrátě, na sněmu Kroměřížském se jednohlasně vyjed-
nalo totiž: „Poddanost a vrchnostenský poměr ochrany jsou
v Říši rakouský zrušeni,“

„Poddanost se odstraňuje, a šlechta nebude a není více pánem
prodaných svých; nybrž toliko nejzamožnější mezi sobě
rovni,“ o čemž dne 17.ého ledna 1849 členův první základních
práv takto zní:

„Před zákonem jsou všichni občane rovni, Ústava a zákon
ustanovují, pod jakými výminkami vlastnost občana rakou-
ského a občanská práva získati, užívati a ztratiti se mohou.
Vškerenstvo občaniův jest národ, a všechny výsady šlechti jsou
zrušeny.

„Šlechtictví jakéhokoliv druhu se od štátu ani neoděluje, ani

uznává.

"K veřejným úřadům a státním službám má přístup každý schopný občan, cizozemcům zapovězeno jest vstupování v úřady občanské a v obranu národní.

"Jenže zásluha dává právo k veřejnému vyznamenání i odměnám vyznamenání není žádné dědičné, a jména úřední nesmějí se co čestná jména udělovat."

Polik ze základních práv zemských, a tím se titul vrchnostenský neb šlechtický na jméno „Velkostatkář“ proměnilo ~

Rozpuštění
sněmu říského
v Kroměříži
na Moravě.

Nepřátele naši nad námi zvítězují, a přivekli to tak daleko že slovo Jeho Milosti císaře a krále Ferdinanda nám samé nastoupením Vláděm se ruší; naši zastupcové na sněmu Kroměřížském již dohodoují ústavu zemskou chtějí ji k nejvyššímu potrození předložiti a však, dne 6. toho března 4. r. pozdě na noc bylo třicet poslanců pravice a středu totiž takých jenž v našem národu dříve, ru požívají, telegrafním pozváním k ministru Stadionovi do Vídně povoláni, jenž jim rozhodnutí vlády (totož ministru) uděliti ústavu oktrojovanou (zkrácenou) zřelil.

Překvapení a uleknutí zapřisaháli jej všichni přítomní poslancové aby vláda od tohoto nebezpečného kroku upustila, a žádali by směl sněm přijmout návrh výboru konstitučního v celku jak jest zhotoven, načež by se hned ústava tato císaři předložiti mohla.

Minister Stadion jim slíbil že se všemožně vynasnaží aby ministerstvo od záměru svého upustilo; než ale se rozednívali již obrželi poslancové telegrafní cestou z Vídně vědomost že ministerstvo od úmyslu svého neopustí; a když dne 8. mého března ráno poslancové do sněmovni vejiti chtěli byla zavřena, vojskem obsazena, a nová vládní ústava na dveřích a rozích města

vyvěšena. Nam Tschium byla ustava tato dne 9 toho března 1849
ohlášena, a císařské oznámení čili Manifest zni takto

My František Josef I., z boží milosti císař Rakouský, král
Uherský a Český a t. d.

Císařský
Manifest čili
provolání,
a proto se sem
klade poněvadž je
celkem historických
listin velmi důle-
žitý.

„ Když téměř před rokem nejjasnější náš Pan předchůce v panování, císař Fer-
 „ dinand I. obecné žádosti politických, časů přiměřených oprav a příslibením svobod-
 „ ných ústav ochotně vstříci přišel, rozšířili se po vši říši citové vědomosti a radost,
 „ něho očekávání. Čeho se však později dočkalo, srovnávalo se málo s naší tak-
 „ spravedlivou. Stav v jakémž se nyní nalézá vlast, naplňuje srdce Naše hlubo-
 „ kým zármutkem. Vnitřní pokoj opustil ji. Zhubnutí hrozí zemi jiný tan-
 „ požehnané. V hlavním a sídelním městě všichni vyhledávají rejdy jednotlivých
 „ zlomyslníků prosud ještě, k velikému Našemu hoří a nadvzor výbor němu smýš-
 „ lení převahující většiny jeho obyvatelů, aby se udržoval stav vyminěčný.
 „ Občanská válka plení částku Našeho království Uherského. V jiné korunmi zemi
 „ přechází stav válčný, by se srovnané pomery uveďte, a kde sice pokoj zevnější
 „ zrušen není, sbírá si, v temnu se pláze, duch nedůvěry a nesvornosti své přivr-
 „ genstvo.
 „ Tak žalostní jsou následkové, nikoli svobody, nýbrž provačného s ní zneužívání.
 „ Pomuto zneužívání aby se hráz položila, revoluce aby se uzavřela, jest Naše povin-
 „ nost i vůle Naše.
 „ V manifestu ode dne 2 listopadu vyslovili jsme našejí, že se nám polární s pomocí
 „ boží a ve srozumění s národy, spojití všechny země a národy Našeho mocnářství v
 „ jedno velké státní tělo. Všude po rozlehlych našich říších nalézá slova tato radost
 „ něho ohlasu, neboť byla vyrazem potřeby oke lávna citěné, nyní v obecné uvědomě-
 „ nosti přišle. Ve znovuzrození veškerého mocnářství, v užším spojení jeho částek shledá,
 „ vášnivý smysl lidí prouží základ navrácení se zrušeného pořádku a prominutého
 „ blahobytu, jakož i nejprevenější rukojemství požehnané a slavné budovenosti.
 „ Mezi tím bral v Kroměříži říšský, od císaře Ferdinanda Prvního svolaný sněm

„ustavou pro částí mocnářství v poradu. Upravili jsme — ohledem na jeho, s mě-
 „sící Říjnu přijaté s povinnou Našemu Somu věrnosti málo sprojiteluie postavení —
 „ovšem nikoli bez rozpaků svěřiti mu i na dále ve leni onoho velikého síla. Chovali
 „jsme při tom naději, že shromáždění toto, podružie stavající poměry více nazpříteli,
 „obvzlaný sobě úkol co nejříve ku zblavnému výsledku přivede.

„Tobuzel ne = splnilo se toto očekávání Naše.

„Po tolik měsících bytí pojednávání nešlo síla ústavní žádného cíle. Přetrásání věci
 „zoboru theorie, jsouc netolika se skutečnými poměry mocnářství v úplném odporu,
 „nybrž přecházející vůbec založení spořádaného právního stavu ve státu, obšimuly návrh
 „pokoje, zákonnosti a veřejné důvěry o Sádky, splodily v občanech sobě smýšlejších temně
 „obávání, a sobaly straně převratu, mocí zbraně ve Vídní jen právě porážení, jiné však
 „částce Naší říše sobela ještě nepřemožené, nové myslí a nové činnosti. Tím vdeslas pod-
 „statně i naděje, že tomuto shromáždění, navzleory nejvyšš stíhodným, v něm obsaje-
 „ným živlím poslaři, vyvésti úlohu svou.

„Mezi tím veliké síla z novou zrození jednotného Rakouska, vzaté od Naš za úkol Našeho
 „života, přiblížilo se vítěznými pokroky Našich zbraní v Uhrách více k uskutečnění
 „svému, a nesobytňá nastala potřeba, pojistiti základy tohoto síla způsobem trvalým.
 „Mezi tím veliké síla z novou zrození jednotného Rakouska, vzaté od Naš za úkol Našeho
 „života, přiblížilo se vítěznými

„Ustavou, nemající jen země v Kroměříži zastoupení, nybrž všekou říši ve společném
 „svazku spojovati, sobě národové Rakouští spravodlivou netrpělivosti od Naš očekávají.
 „Tím překročilo i síla meze povolání tohoto shromáždění.

„Upravili jsme tedy pro všekou říši: propůjčiti Našim národům ze svobodného
 „odhodlání a zoblátní císařské moi ona práva, ony svobody a politické ústavy, kte-
 „réž jim byl Naš vyzněšený úje a předek císař Ferdinand 1. a My sami připovíček
 „a jež jsme my podle svého nejlepšího vědomí a svědomí za nejblahodárnější a nejpro-
 „pěšnější ku blahu Rakouska uznali.

„Prohlašujeme tedy dnešním dnem ústavní listinu pro sjednocené a nerozdělné cí-
 „sářství Rakouské, zavíráme tímto shromáždění říšského sněmu v Kroměříži,
 „rozpouštíme jej a nařizujeme, aby se členové jeho po uveřejnění tohoto uvoření
 „i hned rozeslí.

„Tečnotu velku se samostatnosti a svobodným vyvíjením se jeho částek, silnou
 „právo i pořádek chránící moc nad všekou říši se svobodou jednotlivce, obcí a
 „zemí Naší koruny i rozličných národností v souzvuak přivesti, — založení
 „důrazně správy, kterážby, stejně jsouc vzdálená zúžujícího soustředování, iroz-
 „přtylujícího rozvažování uslechlilým silám země dostatečného oboru činnosti posky-

7. Kovala a pokoj na vench i u vnitr chraniti umela — uskutecneni setrneho, bremena obcanu
 8. co nejvice mozna ulehcujujiciho, vernejnosti zabezpeceniho statniho hospodarstvi, — cuplej
 9. provod obremenenim gruntovniho majitku za leonou nahradu sprostredkovanim statu,
 10. zabezpeceni pravie svobody zakonem: to jsou zisady, jimz jsme se vesti dali, propujici
 11. jice pritomnou ustavni listinu.

7. Narodove Rakousi! Vseude temer v Evropě jest občanská společnost zviklána u ob
 8. zabladi sojch, všude temer proji ji zázou neuvaveni namahani zločine strany. Ale
 9. jakžkoliv i velika jsou nebezpečnosti, v něj Rakouska, v něj Evropa postavena jest,
 10. My nezoufáme o velké, a blahé budoucnosti vlasti.

8. Spolehamé při tom v pomoc Boha všemohoucího, kterýž Náš císařský sám vichy neo,
 9. pustil. Spolehamese v Sobrou vůli a věrnost sojch národů, neboť mezi nimi jest
 10. nesmírná většina dobře smýšlejících. Spolehamé v udatnost a čest slavného
 11. svého vojska.

8. Narodove Rakousi! Shromážete se okolo svého císaře, obkličte jej svou
 9. nákloností a účinným spolupůsobením, a říšská ústava nezůstane mrtvým
 10. písmenem. Stanet se hraobou naší svobody, rukojemstvím moci, lesku a
 11. jednoty monarchie; velikit jest dílo, avšak došarí se „spojenými silami“.

Dáno v královském našem hlavním městě Holomouci, dne 4 března, roku
 Páně 1849, Našeho panování prvního.

František Josef.

(25)

Schwarzenberg, Stadion, Kraus, Tach, Corbon, Bruck, Wienfeld, Kulmer k.č. ministři.

Základní práva.

Druhé svolání

My František Josef I., z boží milosti císař rakouský a. t. S. nařizu,
 jeme tímto pro korunní země rakouského císařství, totiž pro arcí,
 vévodství rakouské, a všechny na sněmu zastoupené země, uznáním
 a k ochraně politických práv, která jsou obyvatelům těchto zemí
 státním konstitučním zřízením od Náš ustanoveným pojištěna,
 návrhem naší ministeriální rady, jak zní:

S1. Cuplená svoboda víry a právo domovního vykonávání náboženského vyznání
 je každému pojištěno. Užívání občanských a politických práv je od náboženského
 vyznání neobvislé, a však občanským povinnostem nemi se náboženským vyznáním
 žádná ujma státi.

S2. Každá zákonitě uznaná církev a náboženská společnost má právo společ,

něho veřejného vykonávání náboženského; pořádku a zpravuje své záležitosti samostatně, podléhá a užívá ústav, fundací a fondů, které jsou pro obřady, vyučování a dobročinnost určeny, je však, jako každá společnost, všeobecným státním zákonům podřízena.

§. 3. Věda a její učení je svobodné. Každý občan je oprávněn ústavy vyučovací a vychovavací založiti, a v nich vyučovati, který svou schopnost zákonitým způsobem dokázal. Domácí vyučování nepodrobí se takovému obmezení.

§. 4. Osobně rovné vzdělání mají se veřejné ústavy a síce v těch zemích, ve kterých míchané obyvatelstvo přebývá, tím způsobem starati, aby také národové který jsou v menšině potřebných prostředků nabyli k přeslování své řeči a k vzdělání se v této řeči. Nábožensky vyučování v národních školách obstarává církev aneb náboženská společnost. Stát dohlíží nad vyučováním a vychováním.

§. 5. Každý má právo, slovem, písmem, tiskem aneb obrázky své mínění svobodně vyjádřiti. Tisk nesmí cenzurě podroben býti. Proti zneužívání tisku vydá se zamezující zákon.

§. 6. Právo k žalobě příináležejí každému. Žalosti pod společným jménem smějí pouze od úřadů aneb od zákonitě uznaných společností vycházeti.

§. 7. Rakouští občané mají právo se shromažďovati a spolky tvořiti, nejsou-li účel, prostředky aneb způsob shromáždění aneb spolčení ani proti právu ani státu nebezpečná. Vykonávání tohoto práva, jakož i podmínky, pod kterými se práva společnosti vyobývají, vykonávají aneb ztracují, určí zákon.

§. 8. Svoboda osoby je pojištěna. Zadrženi osoby má se jen, mimo postizení na činu, následkem rozkazu odůvodněného státi, který vyšel od soudu aneb od úřadu, jenž soudní záležitosti zákonitě vykonává. Každý takový rozkaz k zadrženi má se zadržnému hned po jeho zadržení, aneb nejpozději ve 24 hodinách pro něm podati.

§. 9. Úřad pro bezpečnost musí každého, kterého zadržel, v 48 hodinách propustiti aneb patřicímú úřadu odházati.

§. 10. Domovní právo je nedotknutelné. Prohledávání v obydlí a papírů, aneb jejich zabavení připouští se jen v případech zákonně určených a ve formách.

§. 11. Tajemství psaní nesmí se rušit, a zabavení psaní psané smí jen v případech, nostech vojenských, aneb na základě soudního rozkazu předservato býti.

- S. 12. Ve vojně aneb při nepokojích ve vnitřní zemi mohou určení předložených S. S. od 5. až do 11. na čas a místně svou činnost zastaviti. Zákon určí o tom něco bližšího.
- S. 13. Naše ministeriální rada se nařídí, by rozkazy k provedení těchto určení až k ustanovení organických zákonů prozatím navrhl a Naím k Sankci (projevu) předložila.

Dáno v našem královském hlavním městě Olomouci, 4 března 1849.

František Josef

(21)

Swarzenberg, Stadion, Kraus, Tsch, Cordon, Truchl, Phienfeld, Kulmer ministři.

Rok 1850

Samostnost
obce a
samostatné
řízení

Hned na počátku toho roku vyzdoběni byli všichni patrimonální (vrchnostenský) úřady, a nastoupili c. k. úřady a četnictvo; a toho samého roku stala se Obec samostnou; Robota se musela jak u gruntovníka tak i domkáře vykoupit ve dvou letech; Rychtáři od toho času říka se Představený aneb slovauským názvem Starosta, a prve koušle zvané nyní páni Račni.

První Představený byl Jozef Korrán z čísla 11 a račni byli František Dikast z čísla 3. Vojtěch Elznic z čísla 17, a za nedlouho byli račními František Rosenbaum gostínský z čísla 18 a gruntovník čísla 1. no.

Tudy toho roku robota vyzdoběna nařizením císařským.

Rok
1851

Roku toho byla zdejší počestna obec Prtíeska vyba-
vena z Roboty, totiž dne 28 dubna tr. císařskou komisi
p. p. Zachystalom a Matouškem, a panem Aктіuarem Pecharem
na ten způsob: půl Louka který měl 2 dni potažitě a 19 dni
pěši roboti platil 169 zlatých a 20 greicarů stříbra, a to obna-
želo se nynějších peněz 177 zl. 35 k. rakouské měně.

Domkář platil za 130 dni pěši roboti 105 zlatých ve stříbre
a se nynějši měně 110 zl. 25 k.

Oceňování
gruntu a
učení stráž
gruntu
Prtíeských

V tom samém roku též pod císařskou komisi a panem
jednatelem Antonínem Burkou a celým obecním
Vybořem odhadovali se grunty zdejší

Proce 1899 byli zvoleni obecním úřadím prokoumati
se revizori: p.

Richard Schucidy	And Rosenbaum. Václav Voilka.
Frant Wagner	
Frant Bickert.	Karel Müller
starosta	obecní revizor

* domkář - Majitel domku s malou výměrou pozemků nebo bezzemek, živící se řemeslem nebo nám ezdní prací. V českých zemích v období feudalismu v urbariální a berní praxi sociální kategorie držitelů usedlostí.